

СТАНОВИЩЕ

от професор д-р Красимир Методиев, д.м.н.,
член на НЖ по процедура за АД „доцент“,
с единствен кандидат д-р Росица Христова Чамова

Относно: представени документи на д-р Росица Христова Чамова, д.м., за участие в конкурс на Медицински Университет-Варна за заемане на АД „Доцент“ в област на висше образование: 7.Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1.Медицина, по научна специалност „Хигиена“, вкл. трудова, комунална, училищна, радиационна и др..

С Решение на Председателя на Научното жури и със Заповед на Ректора на МУ-Варна №.Р-109-395 от 20.09.2021 г., съм определен за член на НЖ по посочения по-горе конкурс, а с Протокол №.1 от заседание на Научно жури, на 29.09.2021 съм избран да представя становище по процедура за заемане на академична длъжност „доцент“ към Учебен сектор Хигиена, Катедра Хигиена и епидемиология, Факултет Обществено здравеопазване, , при МУ-Варна, с единствен кандидат д-р Росица Христова Чамова, д.м.

Кратки биографични данни:

Д-р Росица Чамова е родена през 1972 г. в гр.Ямбол.

Дипломира се като лекар във МУ-Пловдив през 1996 г.

През 2017 г. придобива научна степен доктор, дисертационен труд „Кърмене и инфекции на пикочните пътища при деца до 3 години във Варна“, направление “хигиена“.

Специалност:

2006 г. Спешна медицина

2017 г. Хранене и диететика

Трудов стаж:

1996 - 2005 г.- лекар-ординатор в ЦСМП, гр. Ямбол

2005 - 2013 г. – лекар-ординатор в ЦСМП, гр. Варна

2009 - 2011 г. - хонорован асистент в Катедра „Хигиена и МБС“, МУ-Варна

2011 - 2018 - асистент в Катедра „Хигиена“, МУ-Варна

2018 - до момента - гл.асистент в Катедра „Хигиена и епидемиология“, МУ-Варна

Представени материали:

В настоящия конкурс за доцент, кандидатът представя значителен по обем публикационен материал:

Монографии: 1 бр. с общ обем от 139 стр.

Книга на базата на дисертационен труд за ОНС „Доктор“, 1 бр, 139 стр.

Учебни пособия: .4 бр. с общ обем от 475 стр.

Учебници: 1 бр. с общ обем от 20 стр. (общ обем на учебника, 604 стр.)

Статии: 25 бр. с общ обем от 80 стр.

А също така има и участия в научни форуми с доклади: 15 бр. с общ обем от 38 стр., доклади - 21, изследователски проекти - 4, както и ръководство на един дипломант.

Учебната дейност на д-р Росица Чамова е значително над изискуемия минимум.

Тя води тематични **упражнения** за студенти:

„Хигиена и екология“ - за специалност Медицина (БЕО и АЕО); Рехабилитатор;
Медицинска сестра; Акушерка;

„Околна среда и здраве“ - Здравен мениджмънт - бакалавър;

„Околна среда, хранене и здраве“ - Здравен мениджмънт и медико-социални грижи - магистър;

„Хранене и здраве“ - Здравен мениджмънт - бакалавър;

„Хранене и диететика“ - РМУС-магистър

„Хигиена и екология на здравните заведения“ - УЗГ-магистър

"Фармако-медицински аспекти на храненето" - Фармацевтичен мениджмънт и грижи – магистър,

както и **лекции:**

„Комунална хигиена“, „Хигиена на хранене“ - Инспектор по общественото здраве

„Околна среда, хранене и здраве“ - Здравен мениджмънт - бакалавър;

„Хигиена на болничните заведения и вътреболнични инфекции“ – Здравен мениджмънт - бакалавър;

„Околна среда, хранене и здраве“ - Здравен мениджмънт и медико-социални грижи - магистър;

„Хигиена и екология“ - Медицинска сестра и Акушерка

„Медицинска екология“ - Медицински козметик

„Хигиена и безопасност на лабораторния труд“ - Медицински лаборант

„Хигиена и екология“ - Рентгенов лаборант

„Хигиена и екология на здравните заведения“ - УЗГ - бакалавър

„Околна среда и здраве“ - Обществено здравеопазване - магистри рускоезично обучение

Владее английски и руски език и има много добри компютърни умения.

Участия в национални и международни научни срещи: общо 21 участия, 5 от които международни (1 представен доклад, Rome-Italy; 2 доклада IMAB Assembly; 2 доклада Black Sea Symposium young scientists), а останалите 16 участия са в национални конференции и симпозиуми, всички по основните теми, които кандидатът за доцент е разработвала през последните години.

Публикации: общо 12 пълнотекстови публикации, от които 5 на англ.ез. в реферирани наши и международни списания, и 7 на бълг.ез. в нереферирани наши списания.

Монография: Хранене на бременната жена и метаболитно програмиране на болестите: Издателска къща „Стено“, 2021 г., ISBN 978-619-241-160-2

Списък с цитирания, покриващи минималните изисквания за заемане на академична длъжност "доцент": кандидатът за АД „доцент“ представя 5 цитирания на нейни трудове.

Членство в научни и професионални организации: очевидно кандидатът за доцент има широк кръг от интереси, което се потвърждава от членството в редица организации: БЛС, БДХД (Българско дружество по хранене и диететика), БСДГХХ (Българско сдружение по детска гастроентерология, хепатология и хранене), БНДОЗ (Българско научно дружество по обществено здравеопазване), ЕУРНА (Европейско дружество по обществено здраве), БАОЗ (Българска асоциация по обществено здраве), ESPGHAN (Европейско дружество по детска гастроентерология, хепатология и хранене), ИМАБ (Интернационална Медицинска Асоциация България)

Публикационната активност на кандидата съдържа общо 33 научни труда. От тях 15 броя участват като доказателствен материал в справката за изпълнение на минималните изисквания за заемане на АД „Доцент“, съгл. ЗРАСРБ от 2018 г. Представят се и 2 броя публикации, извън доказателствения материал за изпълнение на минималните изисквания за заемане на АД „Доцент“.

Приносите от дисертационният труд на д-р Росица Чамова са:

Приноси с потвърдителен характер:

1. Потвърждават се литературните данни, че инфекциите на пикочните пътища са по-чести сред женския пол.
2. Определени са водещите рискови фактори за развитието на инфекции на пикочните пътища в детска възраст: фимоза при момчетата, фамилна обремененост за бъбречни заболявания, констипация.
3. Проучването потвърждава литературните данни за протективен ефект на кърменето и по специално на продължителността на изключително кърмене по отношение развитието на инфекция на пикочните пътища

Приноси с оригинален и научно-приложен характер:

1. Проучени са практиките за кърмене сред деца с инфекции на пикочните пътища – честота, продължителност на кърмене и на изключително кърмене.
2. Сравнени са практиките за кърмене при деца с инфекции на пикочните пътища и при деца, неболедували от инфекции на пикочните пътища.
3. За първи път у нас се проучва влиянието на кърменето върху развитието на инфекции на пикочните пътища в кърмаческа и ранна детска възраст.
4. Проучено е влиянието на практиките за кърмене върху тежестта на протичане на инфекциите на пикочните пътища в кърмаческа и ранна детска възраст.
5. Направена е сравнителна оценка на клиничното протичане на инфекциите на пикочните пътища при деца в зависимост от практиките за кърмене.
6. Проучено е влиянието на кърменето върху склонността към рецидив на инфекциите на пикочните пътища при деца до тригодишна възраст.

Анализът на представените за настоящия конкурс **научни трудове** показва, че резултатите от изследователската работа имат научен принос и са обособени тематично в следните научни направления:

Значимост на здравословното хранене през бременността:

Приноси с познавателен и практическо-приложен характер:

Хранене на бременната жена и метаболитно програмиране на болестите

Приноси с познавателен характер:

Влияние на хранителния прием на холин през бременността върху мозъчното развитие на потомството.

Бременност и хранителни добавки.

Кърменето - поведенчески фактор с изключително благоприятни здравни последици за детето и майката:

Приноси с практическо-приложен характер:

Протективен ефект на кърмата върху инфекциите на отделителната система до тригодишна възраст

Протективен ефект на майчиното мляко върху инфекциите на пикочните пътища при деца до три години

Профилактика на инфекциите на пикочните пътища при деца до тригодишна възраст чрез кърмене

Приноси с познавателен характер:

Пробиотици и кърма

Приноси с познавателен характер:

Пробиотици и кърма

Мастноразтворими витамини в кърмата

Антиоксидантна активност на кърмата

Здравни ползи от консумацията на пчелни продукти:

Приноси с познавателен характер:

Роля на пчелното млечице за човешкото здраве

Хигиена на детско-юношеска възраст:

Приноси с практическо-приложен характер:

Работоспособност на ученици от начален курс, обучавани при различни ергономични условия—град Варна

Оценка на антропометричен хранителен статус на ученици в начален курс на обучение от гр. Варна

Проучване хранителните навици на различни групи от населението:

Приноси с практическо-приложен характер:

Проучване на хранителните навици сред работещи при различни нива на психоемоционално напрежение:

Проучване хранителните навици на различни групи от населението:

Приноси с практическо-приложен характер:

Храненето – значим фактор за здравето на костната система

Проучване на хранителните навици сред работещи при различни нива на психоемоционално напрежение.

Приноси на научните трудове, представени за ад „главен асистент“:

Здравни ползи от консумацията на пчелни продукти:

Приноси с практическо-приложен характер:

Консумация на пчелен мед сред варненското население

Приноси с познавателен характер:

Пчелният мед – незаменима съставка в здравословното и диетично хранене

Кърменето - поведенчески фактор с изключително благоприятни здравни последици за детето и майката

Приноси с практическо–приложен характер:

Проучване на практиките за кърмене във Варненска област

Хранене на деца до тригодишна възраст с инфекции на пикочните пътища във Варненска област

Приноси с познавателен характер:

Протективни механизми на кърмата върху инфекциите на пикочните пътища при деца

Антимикробни фактори в майчиното мляко

Значимост на здравословното хранене през бременността:

Приноси с познавателен и практическо–приложен характер

Приноси с познавателен характер:

Влияние на хранителните дефицити през бременността върху нефрогенезата на плода и здравословното състояние на потомството

Употреба на хранителните вещества в превенцията и лечението на някои заболявания:

Приноси с познавателен характер:

Хранителни влакнини и ролята им в диетата на възрастни и деца

Роля на холина като биологично активен нутриент

Възможности за употребата на някои микронутриенти в превенцията и лечението на бронхиална астма

Хигиена на детско-юношеска възраст:

Приноси с практическо–приложен характер:

Разпространение на тютюнопушенето сред варненските ученици

Влияние на училищната програма върху работоспособността на ученици от 1-4 клас от град Варна

Проучване хранителните навици на различни групи от населението:

Приноси с практическо–приложен характер:

Наднормена телесна маса и начин на живот сред български корабни екипажи

Кандидатът за доцент д-р Росица Чамова представя и своя дисертационен труд на 134 машинописни страници:

„Кърмене и инфекции на пикочните пътища при деца до 3 години във Варна“, за присъждане на образователна и научна степен „доктор“, по научна специалност – „Хигиена (вкл. трудова, комунална, училищна, радиационна и др.)”

Разглеждайки подробно дисертацията на д-р Росица Чамова веднага отбелязвам, че това е едно изключително добре подготвено, реализирано и надлежно обсъдено научно дирене в посока, каквато досега у нас не е правено.

С 224 литературни източници, 32 от които на кирилица и 192 на латиница, дисертационният труд е изключително добре подплатен с литературни данни, които допринасят за качеството на дисертацията на кандидата за доцент.

Комплимент на дисертанта и на неговите научни ръководители за цялостния труд PhD.

Представеният за конкурса нейн труд, **монография**, развита на 137 машинописни страници, ни дава една допълнителна представа за научния потенциал на кандидата за доцент.

А самата тема „Хранене на бременната жена и метаболитно програмиране на болестите“ е много добре подбрана за време и място на презентация като издадена книга у нас, пред вид на редица изключително важни проблеми именно в посока бременност, метаболизъм и болести, насока, която, нека признаем, е все още почти Terra incognita за родното здравеопазване.

Към представените документи е налице и издадената през 2021 г. книга, с автор д-р Росица Чамова, „Протективен ефект на кърмата върху инфекциите на отделителната система до тригодишна възраст“.

Темата и разработените идеи в тази книга са в известна степен припокриващи дисертационната тема, но пред вид на актуалността на проблема, категорично заставам зад думите си, тази книга е едно допълнително украшение на научните дирения на кандидата за доцент.

Оценка на научно-изследователската дейност и на приносите:

Кандидатът д-р Росица Чамова представя за настоящия конкурс като основна част от своята научно-изследователска и практическа дейност материали, които значително надхвърлят изискванията за АД „доцент“.

Напълно приемам представените научни трудове и справки, които кандидатът за доцент представя като:

- съдържащи резултати въз основа на лични изследвания, полезни за клиничната практика;
- представящи последователна и задълбочена информация за регионално разпространение, влияния на някои детерминанти, лабораторно диагностични теоретични и практически възможности;
- показващи научната продукция и учебната практика, които отговарят на количествените изисквания на Закона за академичното развитие и Правилника на МУ–Варна за преподавателска активност и публикации.

Не мога да не добавя към научно-изследователската и преподавателска дейност на д-р Р.Чамова една друга основна част от нейния професионален ангажимент и широкия ѝ поглед върху най-съвременните методи за анализ на проблемите на кърмачета и деца до 3-годишна възраст, инфекциите и профилактиката, ролята на методите за контрол и колаборацията с други институции.

Всичко това отговаря категорично на амбициите на д-р Росица Чамова да се докаже като признат експерт в тази област.

Като допълнение ще добавя и участието ѝ с научни доклади и постери в ежегодните Асамблеи на ИМАБ (Интернационална Медицинска Асоциация България), които са един от най-квалифицираните мащабни международни научни форуми у нас, с участие на редица родни и чужди специалисти, в т.ч. и от портфолиото на кандидата за доцент в настоящия конкурс.

Участие в редколегии:

Д-р Росица Чамова участва в рецензиране на трудове от нейната специалност, предоставени за публикации в Годишния научен сборник на ИМАБ Proceedings of IMAB, Annual Papers, списанието на Интернационалната Медицинска Асоциация България, което е с много висок

рейтинг в международните регистри Thompson Reuters, PubMed, Index medicus, Citation index, Intl. Library Register, etc.

Представяне на кандидата за доцент с мое лично впечатление:

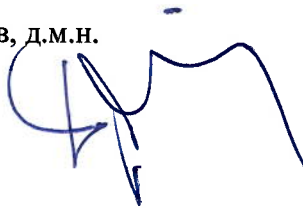
Познавам д-р Росица Чамова от дълги години, работим в съседни по локация катедри и имаме често срещи не само в катедрите, а и по повод различни научни срещи, които МУ Варна и ИМАБ организират редовно.

Изключително приятно впечатление тя прави със своята скромност, висока лична култура, сериозен обществен ангажимент, ниво на академична етика и положително отношение към всякакви инициативи не само в МУ-Варна, но и в контактите си с национални и международни институции.

Заклучение: въз основа на предоставените ми материали за изготвяне на становище относно кандидата за АД „доцент“ д-р Росица Хр. Чамова, след внимателен анализ на всички документи, приемам за напълно адекватна кандидатурата на участника в конкурса за тази АД, като си позволявам най-учтиво да препоръчам на уважаемите членове на Научното Жюри при МУ-Варна да гласуват положително, така както аз самият ще сторя. Убеден съм, че д-р Росица Чамова ще бъде един от най-изявените хабилитирани преподаватели по специалността „хигиена“ и МУ-Варна, ще спечели в нейно лице един мотивиран и енергичен, професионално отлично подготвен и утвърден научен капацитет.

Подпис:

Проф.д-р Красимир Методиев, д.м.н.

22 октомври 2021 г.